

1992/93

תצפיות בגידול מלון סתיו - כיכר סדום

יורם צביאלי - שה"מ - לשכת הדרכה נגב

עמי מדואל, רבקה אופנבר, ישראל צברי - ערבה תיכונה וצפונית

המלון הסתווי הינו מרכיב עיקרי בגידול הירקות בכיכר סדום בשטח של כ-2000 דונם.

תקופת הגידול היא מחודש ספטמבר לקטיפים בחודשים נובמבר-דצמבר, בתקופה בה זוכים המלונים למחירים גבוהים בשוקי היצוא. הזנים המקובלים בגידול הם הותיקים "גליה", "ערבה" והזן החדש-ישן C-8 ("גלה").

במטרה לבסס את הידע הקיים מניסיונות קודמים ומנסיון מעשי מצטבר אצל מגדלים בנושא זנים, עומדים ומועדי השתילה במלון סתיו ולבדוק כמותית את פוטנציאל היבול ואיכותו, נשתלה בסתיו 1992 בתחנת הניסיונות בכיכר סדום תצפית גידול. התצפית נערכה בחלקות בגודל חצי מסחרי (כ-200 מ"ר), בשתי חזרות. נשתלו 2 צמחים לקן. הקטיפי החל בתחילת חודש נובמבר והסתיים באמצע דצמבר. הפרי מויין בהתאם למדדים המקובלים ביצוא ונשקל.

תצפית זנים ומועדי שתילה

נבדקו מועדי השתילה, 10/9 לעומת 20/9, בעומד המקובל, 2200 צמחים לדונם, בשלושת הזנים הקיימים בגידול: ערבה, C-8 וגליה. תמצית התוצאות מוצגת בטבלאות 1 ו-2:

טבלה מס' 1 - תצפית זנים ומועדי שתילה - מלון סתיו - כיכר סדום

מרכיבי היבול

אחוז ייצוא	משקל (טון/דונם)		הזן	מועד שתילה
	ייצוא	כללי		
80	3.6	4.5	ערבה	10/9
92	3.9	4.2	C-8	
81	2.6	3.2	גליה	
85	3.4	3.9	ערבה	20/9
93	3.3	3.6	C-8	
83	3.1	3.7	גליה	

טבלה מס' 2 - תצפית זנים ומועדי שתילה - מלון סתיו - כיכר סדום

התפלגות היבול לייצוא לפי תקופות קטיף

אחוז לתקופה			הזן	מועד שתילה
1-14/12	16-30/11	1-15/11		
2	6	92	ערבה	10/9
8	54	38	C-8	
15	40	46	גליה	
2	51	46	ערבה	20/9
18	75	8	C-8	
47	52	1	גליה	

תוצאות תצפית הזנים מתאימות ומאשרות את המידע הקיים זה מכבר על הזנים ערבה, C-8 וגליה בגידול הסתיו בכיכר-סדום, מבחינת היבול הכללי ואחוזי היצוא. הזנים ערבה ו-C-8 ממועד שתילה 10/9 הניבו יבול גבוה יותר מאשר ממועד שתילה 20/9.

לגבי הגליה התוצאה הפוכה, זן זה נתן תוצאות יבול טובות יותר בשתילה המאוחרת (20/9). אחוז היצוא היה דומה בשני המועדים, בהתאמה לזן. תכונות הריכוזיות או פיזור היבול חוזרת, בהתאמה לזנים, בשני מועדי הקטיפה: ערבה מרכז יבול, C-8 וגליה מפזרים באופן בולט. מהזנים ממועד השתילה המאוחר (20/9). נקטף יותר פרי בשבועיים האחרונים של נובמבר ובתחילת דצמבר, ללא שינוי מגמתי באחוז היצוא. בבחינת השוואת התפלגות גדלי הפרי ליצוא בהתאמה לזן משני מועדי השתילה נראה כי במועד שתילה 20/9 התקבל פחות פרי בגודל 4 ויותר פרי בגודל 6 (בזן ערבה).

בזנים C-8 וגליה התקבל פחות פרי גדול 4-5 ויותר פרי בגדלים 8 ו-9. ההבדלים בכמויות לגדלי הפרי הם בסדר גודל של כ-10 אחוז. הבדלים אלו הן במועדי הקטיפה והן בהתפלגות הגדלים הינם בעלי משמעות כלכלית רבה מבחינת מחירי הפרי ביצוא, שכן גדלים 6-8 הינם גדלים מועדפים והמחיר המשולם בדצמבר גבוה יותר. מצד שני, בדחייה רבה של מועד שתילה יש סיכון של קבלת פרי בשל, אך ללא צבע מתאים ליצוא.

אגרוטכניקת גידול מלון סתיו

בתצפית שנערכה בזן C-8 בשתילת 16/9, נבדקו נוהגים שונים הקיימים האזור כיכר-סדום לגבי רחב הערוגות ומירווח הטפטפות, 2 פרמטרים המשפיעים על עמוד הצמחים בשדה. התוצאות מובאות בטבלה 3.

טבלה מס' 3 - אגרוטכניקת גידול מלון סתיו - כיכר סדום

התפלגות היבול לסוגי איכות

אחוז ייצוא	משקל (טון/דונם)		טיפול *
	יצוא	כללי	
92	3.0	4.4	180-40
93	3.3	3.5	180-50
91	4.6	5.0	160-40
92	3.7	4.1	160-50

* רוחב ערוגה ומירווח טיפסוף

נראה בתצפית יתרון ברור ביבול למעבר מערוגה ברוחב 1.80 מטר ל-1.60 (14% בממוצע) ובמעבר מטפסוף 50 לטפסוף 40 (23% בממוצע).
 התוספת ביבול במעבר מערוגה לערוגה 180 טפסוף כל 50 ס"מ לערוגה 160 טפסוף 40 מגיעה לכ-40% ביבול כללי ויבול ליצוא כאחד, ללא שינוי בהתפלגות גדלי הפירות.